

*Václav
Havel*
HRY

NAKLADATELSTVÍ HOST

ČESKÁ KNIŽNICE

ČESKÁ KNIŽNICE

NAKLADATELSTVÍ
HOST

Václav Havel

HRY

Zahradní slavnost / Vyrozumění /

Ztížená možnost soustředění /

Žebrácká opera / Audience / Vernisáž /

Largo desolato / Pokoušení

ČESKÁ KNIŽNICE

Vydávají Nadační fond Česká knižnice, Ústav pro českou literaturu
AV ČR, v. v. i., a vydavatelství Host

www.kniznice.cz

ÚSTAV
PRO ČESKOU
LITERATURU
AV ČR, v. v. i.

Akademie věd
České republiky

Strategie AV21

Špičkový výzkum ve veřejném zájmu

Vychází za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.

Publikace vznikla s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné
instituce 68378068 (ÚČL AV ČR, v. v. i.).

Ediční příprava a komentář Lenka Jungmannová
Vědecká redakce Jan Šulc

Editor © Lenka Jungmannová, 2017

Commentary © Lenka Jungmannová, 2017

Cover art © foto GASK

© Nadační fond Česká knižnice, 2017

© Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., 2017

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-334-0 (PDF)

ISBN 978-80-7577-335-7 (ePUB)

ISBN 978-80-7577-336-4 (MobiPocket)

ZAHRADNÍ SLAVNOST

HRA O ČTYŘECH DĚJSTVÍCH

Janu Grossmanovi

Osoby

HUGO PLUDEK

OLDŘICH PLUDEK, jeho otec

BOŽENA PLUDKOVÁ, jeho matka

PETR PLUDEK, jeho bratr

AMÁLKA

FERDA PLZÁK, zahajovač

LIKVIDAČNÍ TAJEMNÍK

LIKVIDAČNÍ TAJEMNICE

ŘEDITEL ZAHAJOVAČSKÉ SLUŽBY

První dějství

Byt u Pludků. Jsou tu Pludek, Pludková, Petr a Hugo. Hugo hraje šach — ovšem sám se sebou: vždycky táhne, přejde na druhou stranu, zamyslí se, opět táhne.

PLUDEK *(k Hugovi)*: Milý synu! *(K Pludkové)* Mám?

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: Dvanáct.

PLUDKOVÁ: Už? Musíš!

PLUDEK: Milý synu!

HUGO *(táhne)*: Šach! *(Přejde)*

PLUDEK: Tak co, hraješ, hraješ?

HUGO: Ano, tati.

PLUDEK: A jak ti to jde?

HUGO: Ale špatně, tati, špatně.

PLUDKOVÁ: Petře, nešel bys na pár minut do sklepa?

Petr odchází.

Každou chvilku přijde Kalabis, to by tak ještě scházelo, aby se tady potkal s Petrem! Všichni o Petrovi říkají, že vypadá jako buržoazní

intelektuál — a nemáš přece zapotřebí, abys kvůli němu přišel do maléru!

PLUDEK: Máš recht, Božka! Jsem přece, sakra, synem chudého rolníka ze šesti dětí! Mám pět chudých prastrýců!

PLUDKOVÁ: Petr je černá ovce v rodině!

PLUDEK: Černý Petr! (*K Hugovi*) Milý synu! Jádrem národa jsou střední vrstvy. A proč? Ani klekánice nenosí semenec na půdu sama! Jaroš chtěl být zlatníkem a byl. Brzy ukončíš školu. Zeptal ses už sám sebe?

HUGO: Ne, tati.

PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?

PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Nezvonil někdo?

PLUDEK: Ne.

PLUDKOVÁ: Poslyš, Oldřichu —
Hugo táhne a přejde.
Tak co, jak ti to jde?

HUGO: Dobře, mami.

PLUDEK: Co je?

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: Jedna.

PLUDKOVÁ: Už by tady měl být —

PLUDEK: Asi se trochu zdržel.

PLUDKOVÁ: Jak to, zdržel?

PLUDEK: Třeba někoho potkal a zapovídal se —

PLUDKOVÁ: Ale koho?

PLUDEK: Přítele z vojny —

PLUDKOVÁ: Říkal jsi přece, že na vojně nebyl!

PLUDEK: Tak vidíš! Určitě přijde! Mám?

PLUDKOVÁ: Jen abyš! Musíš!

PLUDEK: Milý synu! Jádrem národa jsou střední vrstvy. A proč? Kdo se hádá o komáří řešeto, nemůže tančit s kozou u Podmokel! Jaroš vždycky říkal — život, to je nepopsaná kniha. Ty opravdu nevíš, co do ní napíšeš?

HUGO: Ne, tati.
PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?
PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Nezvonil někdo?
Přichází Petr.
PLUDEK: Ne. *(K Hugovi)* Milý synu! *(K Pludkové)* Mám?
PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?
PLUDEK: Dvě.
PLUDKOVÁ: Už? Musíš!
PLUDEK: Milý synu!
HUGO *(táhne)*: Šach! *(Přejde)*
PLUDEK: Tak co, hraješ, hraješ?
HUGO: Ano, tati.
PLUDEK: A jak ti to jde?
HUGO: Ale špatně, tati, špatně.
PLUDKOVÁ: Petře, nešel bys na pár minut na půdu?
Petr odchází.
Kdyby byl jen intelektuál, vem to čert, intelektuálové jsou dneska celkem povoleni, ale on si najust vzpomene, že bude zrovna buržoazní!
PLUDEK: Samé schválnosti! *(K Hugovi)* Milý synu! Ani kolínští husaři nechodí do lesa bez obojku! Jaroš myslel na svou budoucnost, a proto se učil a učil a učil. Myslel jsi už na svou budoucnost?
HUGO: Ne, tati.
PLUDEK: Jak to?
HUGO: Učil jsem se, tati.
PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?
PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Nezvonil někdo?
PLUDEK: Ne.
PLUDKOVÁ: Poslyš, Oldřichu —
Hugo táhne a přejde.
Tak co, jak ti to jde?
HUGO: Dobře, mami.
PLUDEK: Co je?
PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?
PLUDEK: Tři.

PLUDKOVÁ: Už by tady měl být —
 PLUDEK: Asi se trochu zdržel.
 PLUDKOVÁ: Jak to, zdržel?
 PLUDEK: Třeba někoho potkal a zapovídal se —
 PLUDKOVÁ: Ale koho?
 PLUDEK: Přítele z mládí —
 PLUDKOVÁ: Víš přece, že mládí žádné neměl!
 PLUDEK: Mládí neměl, ale měl v mládí přátele! Anebo
 nejsem snad jeho přítel z mládí?
 PLUDKOVÁ: Tebe přece nemohl potkat!
 PLUDEK: Tak vidíš! Určitě přijde! Mám?
 PLUDKOVÁ: Jen aby! Musíš!
 PLUDEK: Milý synu! Kdo ví, kde má čmelák žihadlo, tomu
 nejsou kalhoty nikdy krátké! Když se řekne Ja-
 roš, ozve se Jaroš, a o to jde. Základem života
 je názor na život. Myslíš, že si ho někdo udělá
 za tebe?
 HUGO: Ano, tati. Jaroš. *(Táhne) Šach! (Přejde)*
 PLUDEK: Slyšíš to, Boženo?
 PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Milý Hugo! Bez topůrka ani větel
 nezakopeš! Proto tvůj otec na dnešek pozval —
 no, zeptej se otce, koho na dnešek pozval!
 HUGO: Tati, koho jsi na dnešek pozval?
 PLUDEK: Kolegu Kalabise! No — zeptej se matky, kdo je
 to kolega Kalabis!
 HUGO: Mami, kdo je to kolega Kalabis?
 PLUDKOVÁ: Bývalý spolužák tvého otce! No — zeptej se
 otce, co s kolegou Kalabisem jako kluk dělal!
 HUGO: Tati, co jsi s kolegou Kalabisem jako kluk dělal?
 PLUDEK: Rozbíjeli jsme okna!
 PLUDKOVÁ: Bohatým sedlákům!
 PLUDEK: Ano — a zeptej se matky, čím je kolega Kalabis
 teď!
 HUGO: Mami, čím je kolega Kalabis teď?
 PLUDKOVÁ: Náměstkem! A tvůj otec ho pozval —
 PLUDEK: Aby si s tebou zahrál šach —

PLUDKOVÁ: A při té příležitosti —
 PLUDEK: Ti poradil —
 PLUDKOVÁ: Čistě informativně —
 PLUDEK: Jak bys to —
 PLUDKOVÁ: Něco —
 PLUDEK: V životě —
 PLUDKOVÁ: Rozumíš — ani klekánice nechodí do lesa bez obojku!
 PLUDEK: Nebo jsi někdy viděl, že by kolínští husaři nosili semenec na půdu sami?
 HUGO: Neviděl, tati.
 PLUDEK: Tak vidíš! Nezvonil někdo?
 PLUDKOVÁ: Ne.
Hugo táhne a přejde.
 Tak co, jak ti to jde?
 HUGO: Dobře, mami. *(Táhne)* Šach! *(Přejde)*
 PLUDEK: Tak co, jak ti to jde?
 HUGO: Ale špatně, tati, špatně. Moc špatně! *(Táhne a přejde)*
 PLUDKOVÁ: Tak co, jak ti to jde?
 HUGO: Výborně, mami! *(Táhne)* Mat!
 PLUDEK: Prohrál?
 HUGO: Ne, vyhrál.
 PLUDKOVÁ: Vyhrál?
 HUGO: Ne, prohrál.
 PLUDEK: Tak vyhrál, nebo prohrál?
 HUGO: Tady vyhrál a tady prohrál —
 PLUDKOVÁ: Když tady vyhraješ, tak tady prohraješ?
 HUGO: A když tady prohraju, tady vyhraju.
 PLUDEK: Vidiš to, Božka? Než by jednou vyhrál úplně a podruhé úplně prohrál, raději vždycky trochu vyhraje a trochu prohraje.
 PLUDKOVÁ: Takový hráč se neztratí!
 PLUDEK: Ano! Žabinec bez brčka neusmažíš! A proč? Jestli si v dějinách různé vrstvy vyměňují svá dějinná postavení, pak jediné střední vrstvy procházejí

dějiny nedotčeny, protože žádné jiné vrstvy se nesnaží zaujmout jejich postavení, a střední vrstvy si tudíž nemají s kým co vyměňovat, a zůstávají tak jedinou skutečně trvalou dějinnou silou. A právě proto střední vrstvy, milý synu, spojují dějiny v jeden souvislý celek, a dělají je tak vůbec dějinami! A nejvýznamnějšími epochami v dějinách jsou v důsledku toho ty epochy, které se dovedou opřít o střední vrstvy a položit do jejich rukou své ideály, aby je tyto ošetřovaly jako své vlastní a posléze předávaly dalším generacím. Žádná epocha nemůže existovat bez středních vrstev, kdežto střední vrstvy mohou naopak existovat nezávisle na všech epochách. A třeba i bez nich! Nebo si myslíš, že je možné střílet káňata, a mít přitom v Berouně maštal? Tak vidíš! A jediná země —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: A jediná země, která nepotřebuje střední vrstvy, je Japonsko —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: A jediná země, která nepotřebuje střední vrstvy, je Japonsko, protože jedině Japonců je dost —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: A jediná země, která nepotřebuje střední vrstvy, je Japonsko, protože jedině Japonců je dost i bez středních vrstev. Ostatně Japonsko —

PLUDKOVÁ: Kolik je hodin?

PLUDEK: Pět. Ostatně Japonsko —

PLUDKOVÁ: A v kolik měl přijít?

PLUDEK: Ve dvanáct. Ostatně Japonsko — co jsem to vlastně chtěl říct o Japonsku?

HUGO: Chtěl jsi asi říct, že neuvědomíme-li si včas dějinnou úlohu středních vrstev, přijdou Japonci, kteří střední vrstvy nepotřebují, vytlačí je z dějin a pošlou do Japonska.

PLUDKOVÁ: Ve dvanáct? A co když nepřijde?

PLUDEK: Správně, Hugo! A nepřej si, aby ses toho strašného dne dožil! (*K Pludkové*) Nepřijde on, přijde někdo jiný!

PLUDKOVÁ: Nikdo nepřijde! Nikdo nenapiše! Nikdo nezavolá! Jsme sami! Sami na celém světě!

Ozve se zvonek.

HUGO: A Japonců je čím dál víc. Nezvonil někdo?

Přichází Petr.

PLUDKOVÁ: Petře, do špajzu! Kalabis je tady!

Petr odejde, vstoupí Amálka.

Co tady děláte?

AMÁLKA: Paní, nesu vám —

VŠICHNI: Psaní!

AMÁLKA: Ne, telegram!

PLUDEK: Tak čtete!

AMÁLKA (*čte*): MILY OLDŘICHU, NEMUZU K TOBE PRIJIT, MUSIM DNES VECER NA ZAHRADNÍ SLAVNOST LIKVIDACNÍHO URADU. Máte to, Aničko? Není vám zima? Proč? Aha. V půl osmé, ale určitě! Můžu dál? MRZI ME TO A DOUFAM, ZE SE SEJDEME JINDY. Moc! Dělalí vám krásnou postavu! Jak vždycky vystupovala paní Kantůrková, na tom rohu. Věčně zpívají lesy. A v neděli bychom mohli do Nespek na borůvky, co říkáte? ZDRAVÍ TE TVUJ — No tak! Přece nejste z porculánu! — FRANTA KALABIS.

PLUDEK: Nepřijde! To je nas konec! Bozka, nikdo nas nema rad!

PLUDKOVÁ: Nebuď hned hysterický, Oldřichu! Nepřijde on za Hugem, přijde vraj Hugo za nim!

PLUDEK: Kam?

PLUDKOVÁ: Na zahradní slavnost!

PLUDEK: Na zahradní slavnost! Hugo! Kravatu — sako —

AMÁLKA: No tak já zas jdu — tak na shledanou — (*Nechce se jí pryč, postává*)

PLUDKOVÁ: To nic, děvče. Já když začínala, dostávala jsem ještě menší role!

AMÁLKA: To byla ale jiná doba, milostpaní! Sbohem! (*Odběhne*)

PLUDEK: Doufám, že se má Hugo před ní na pozoru!

PLUDKOVÁ: Nezapomněl jsi, Oldřichu, že je to dcera domovníka?

PLUDEK: Tím spíš!

PLUDKOVÁ: Nezapomněl jsi, Oldřichu, v jaké době žijeme?

PLUDEK: Hned zítra s ní půjde Hugo na procházku!

PLUDKOVÁ: No vidíš! Hugo! Kravatu — sako — a vzhůru na zahradní slavnost!

HUGO: Musím hrát odvetnou partii —

PLUDEK: Slyšíš to, Božka? Tak dlouho jsem krmil sysla, až mi spadla fujara do rákosí! To slyšet Jaroš! Odvetnou partii! Když jde o osud člověka! Budoucnost rodiny!

PLUDKOVÁ: Hugo, otec mluví o rodině, to ani nevstaneš?

PLUDEK: Kdepak! Tytam jsou časy, kdy vstávali! To byli oba ještě malí — brouzdali se travou — četli Branislavovy verše — chytali motýly — my je převinovali jako oko v hlavě — utrhovali jsme si je od úst —

PLUDKOVÁ: Oldo, klid! Hugo! Život, to je vlastně taková velká šachovnice! Nic ti to neříká?

HUGO: Říká, mami. Topůrkem věrtel nezakopeš. Kravatu — sako —

Pludek a Pludková Huga dojatě líbají.

PLUDKOVÁ: Ty náš blbečku malá!

PLUDEK: Milý synu! Život je boj a ty jsi pes! Vlastně Čech. Nezahyneš-li, nezahynu — zradíš-li, zradíš — budou-li, budem! Jsi můj syn! Kdo neví, jak z konopí, musí do Prahy pro rozum a do Budouli pro budem! Jsi Pludek! Sbohem! Nebo —

Přichází Petr, Hugo odchází, všichni se za ním dojatě dívají.

PLUDKOVÁ: Bylo to překrásné žel všechno má svůj konec
Polibek kapesník siréna lodní zvonec —
Vrátí se, Oldo? Jistě vrátí
a řekne tiše: maminko má,
jak je to hezké u nás doma!

PLUDEK (*zpívá*): Už mi koně vyvádějí —

PLUDKOVÁ: Oldřichu —

PLUDEK: Co je?

PLUDKOVÁ: Vzpomínáš na léto v Luhačovicích? Co jsme tehdy měli bláznivých plánů! Chtěl jsi studovat — organizovat — řídit — Petře, kam zase jdeš? To už nevydržíš ani chvíli v kruhu své rodiny?
Petr odejde.

Musíme se, Oldo, zase vzchopit — rozumíš: odpoutat od země — rozmáchnout křídla — prostě žít! Ano, žít — žít — začneme žít nový, lepší život!

PLUDEK: Obrok je obrok a hrách je hrách. Nový život? To bychom, sakra, mohli!

Konec prvního dějství

Druhé dějství

Vchod do zahrady, v níž se koná zahradní slavnost Likvidačního úřadu. U stolku plného různých papírů, razítek apod. sedí Tajemník a Tajemnice, kteří tu vykonávají pořadatelskou službu. Přichází Hugo.

HUGO: Dobrý den. Obrok je obrok a hrách je hrách. Je tu kolega Kalabis?

TAJEMNÍK: Kalabis Josef, narozený 2. ledna 1940, Kalabis Václav, narozený 18. června 1891, nebo Kalabis František, narozený 4. srpna 1919?

TAJEMNICE: Kalabis František, narozený 4. srpna 1919, je omluven. Přednáší dnes večer na domovní schůzi o budoucnosti lidstva.

TAJEMNÍK: Odložíte si kravatu a sako?

TAJEMNICE: Nalézáte se u hlavního vchodu B13. Můžete si zde zakoupit univerzální vstupenku, která vás opravňuje k volnému pohybu po celém areálu zahrady a k návštěvě takřka všech akcí, pořádaných v rámci zahradní slavnosti Likvidačního úřadu —

- TAJEMNÍK: Jako je například beseda s přednostou vývojového oddělení o nových likvidačních metodách, pořádaná v prostoru u rybníčku —
- TAJEMNICE: Zábavný kvíz z historie Likvidačního úřadu, pořádaný v altánku římská tři —
- TAJEMNÍK: Anebo vyprávění žertovných historek z likvidační praxe pátého oddělení, které zaznamenal a bude vyprávět přednosta pátého oddělení —
- TAJEMNICE: A na kterém se můžete podílet i vy, odevzdali jste přesný text svého vyprávění, opatřený lékařským vysvědčením a souhlasem úsekáře, nejpozději dva měsíce před datem zahradní slavnosti na sekretariátu humoru a na ideově regulační komisi.
- TAJEMNÍK: Opatříte-li si povolení organizačního výboru, můžete si zatančit, a to na Velkém parketu A mezi půl dvanáctou a dvanáctou, a pak mezi tři čtvrtě na jednu a půl druhou. Předtím je totiž Velký parket A vyhrazen likvidačně metodické sekci, mezitím komisi likvidátorů z lidu a potom delimitační subkomisi.
- TAJEMNICE: Máte-li zájem o použití rozmarných rekvizit, jako papírových kloboučků, veselých lepenkových nosů a podobně, můžete si je vyzvednout přes tajemníka vaší sekce v sekčním skladu a veselit se pak s nimi můžete v okruhu Malého parketu C.
- TAJEMNÍK: Musíte ovšem respektovat frontu, která stojí už od odpoledne před Malým parketem C a která je bohužel nutná vzhledem k poměrně velkému zájmu o zábavu s rozmarnými rekvizitami a omezeným prostorovým možностям Malého parketu C.
- TAJEMNICE: Čím ukázněněji se zařadíte, tím dříve budete na řadě —
- HUGO: Promiňte, ale Malý parket C je zřejmě menší než Velký parket A. Proč tedy nepřesunout

zábavu s rozmarnými rekvizitami na Velký parket A a tanec sekcí na Malý parket C? Nač strkat nos do dříví, když i konipas zpívá sám? Šach! *Tajemník a Tajemnice se na sebe několikrát významně podívají.*

TAJEMNICE: Na první pohled to má logiku —

TAJEMNÍK: Bohužel pouze formální —

TAJEMNICE: A vlastní obsah návrhu svědčí dokonce o neznalosti některých základních principů.

TAJEMNÍK: Anebo vy byste souhlasil s tím, aby důstojný průběh zahradní slavnosti byl narušován nějakým dadaistickým žertováním, k němuž by určitě došlo, kdyby tak důležitý, takřka uzlový bod, jakým je Velký parket A, byl otevřen nezávazným intelektuálštinám?

TAJEMNICE: Z čeho ostatně usuzujete, že Velký parket A je větší než Malý parket C? Proč si pořád něco nalhávat?

TAJEMNÍK: Kolegové z organizačního výboru jistě dobře věděli, proč zábavu s rozmarnými rekvizitami omezili právě na prostor Malého parketu C!

TAJEMNICE: Nebo snad nemáte důvěru k usnesením organizačního výboru?

TAJEMNÍK: Složeného z předních pracovníků Likvidačního úřadu?

TAJEMNICE: Starých, zkušených kolegů, kteří už v době, kdy vy jste nebyl na světě, obětavě likvidovali?

TAJEMNÍK: Za podmínek, o kterých vaše generace nemá ani tušení?

Přichází Plzák.

PLZÁK: Tak co je nového u vchodu? Jak se bavíte? Nevážne hovor? Zahradní slavnost patří všem!

TAJEMNÍK: Děkujeme, nevážne —

TAJEMNICE: Nevážne —

PLZÁK: Tak to je fajn! Vůbec je tak nějak fajn, že jste přišli, že tady sloužíte — klidně si zase